

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาตาม
มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๔๐๐๒/๙๐๘ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาว่า กระทรวงศึกษาธิการไม่อาจประกาศกำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนได้ แต่หากเป็นการจัดการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานย่อมไม่อยู่ในหน้าที่ที่รัฐจะต้องจัดตามรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้น การจัดการศึกษานอกหลักสูตรจึงอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้ ตามความสมัครใจของนักเรียนว่าจะเข้าร่วมในการศึกษานอกหลักสูตรนั้นหรือไม่ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) มาตรา ๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” กอปรกับคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวไว้ว่า “ห้ามเก็บเงินกินเปล่า เงินบริจาค เงินบำรุงและค่าใช้จ่ายใดๆ ในหลักสูตรนั้นๆ จากผู้ปกครอง ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การเก็บเงินจากผู้ปกครองผ่านสมาคมผู้ปกครองสำหรับทุกกิจกรรมตามหลักสูตรทุกประเภทที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรโดยตรงหรือกิจกรรมร่วมหลักสูตร ทั้งนี้ แม้จะใช้ชื่อว่าเป็นกิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ล้วนถือเป็นกิจกรรมตามหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดขึ้นและเป็นสิทธิในการรับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายที่บุคคลมีอย่างเสมอภาคกันทั้งสิ้น” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๔๙ มิได้มีสาระสำคัญแตกต่างไปจากบทบัญญัติมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกทั้งบันทึกดังกล่าวมิได้มีสถานะเป็นกฎหมาย ฉะนั้น จึงไม่อาจตีความรัฐธรรมนูญฯ ขยายความให้รวมไปถึงถ้อยคำตามบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวได้ ดังนั้น ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงไม่น่าจะขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๖๔๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๒) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา และให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้สถานศึกษามีอำนาจในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนั้น การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาย่อมมีความแตกต่างกันตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น แต่เป็นไปด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจะกำหนดขอบข่ายลักษณะการจัดการเรียนการสอนเสริมนอกหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้สถานศึกษาถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน ดังนี้

(ก) จัดหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าปกติในรายวิชานั้น ๆ เช่น การเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP หรือ Mini English Program : MEP) หลักสูตรสำหรับห้องเรียนพิเศษด้านต่าง ๆ

(ข) จัดการเรียนการสอนด้วยบุคลากรพิเศษ เช่น การจ้างผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อทำการสอนเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ

(ค) จัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ เช่น การเรียนการสอนด้วยภาษาต่างประเทศ การเรียนการสอนตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ หรือการเรียนการสอนเสริมพิเศษนอกเวลาเรียนเพื่อเพิ่มทักษะทางวิชาการ ซึ่งเป็นการดูแลนักเรียนหลังเลิกเรียน ในวันหยุดราชการ หรือระหว่างปิดภาคเรียน

(ง) จัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จัดทำให้เป็นพิเศษ เช่น การจัดหาสื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงเป็นรายบุคคล การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาทางระบบอินเทอร์เน็ต

(จ) จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีความจำเป็นต้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศ เช่น ห้อง Sound Lab ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนที่ติดริมถนนซึ่งมีเสียงรบกวนมาก เป็นต้น

การจัดการศึกษาดังกล่าวจะส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเชี่ยวชาญเพิ่มศักยภาพและพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในระดับสากลได้ แต่สถานศึกษาจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและจัดเก็บเงินค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองเพิ่มเติมเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังรายการต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายในการสอนเสริมเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ค่าใช้จ่ายโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP หรือ Mini English Program : MEP)

- ค่าใช้จ่ายสำหรับห้องเรียนพิเศษด้านต่าง ๆ

- ค่าจ้างบุคลากรพิเศษเพื่อทำการสอนเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษหรือเป็นวิทยากรพิเศษ

- ค่าสอนเสริมพิเศษนอกเวลาเรียน

- ค่าบริการอินเทอร์เน็ตนอกเวลาเรียนสำหรับนักเรียน

- ค่าคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล

- ค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนในการไปทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

- ค่าไฟฟ้าสำหรับห้องเรียนที่มีความจำเป็นต้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

การกำหนดขอบข่ายลักษณะการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้นถือเป็นการจัดการเรียนการสอนเสริมนอกหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงขอหารือว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษานอกหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและเป็นไปด้วยความสมัครใจของนักเรียน จะกระทำหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๔๙^๑ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จึงมีประเด็นต้องพิจารณาว่า ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) เรื่อง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสรุปได้ว่า “รัฐมีหน้าที่ต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายและต้องจัดให้อย่างทั่วถึง ทั้งนักเรียนมีสิทธิและโอกาสเข้ารับการศึกษาซึ่งมีลักษณะดังกล่าวเหมือนกัน สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมี

^๑มาตรา ๔๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

หน้าที่ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของรัฐ การจัดการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นย่อมไม่อยู่ในหน้าที่ที่รัฐจะต้องจัดตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้น การจัดการศึกษานอกหลักสูตรจึงอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้ ตามความสมัครใจของนักเรียนว่าจะเข้าร่วมในการศึกษานอกหลักสูตรนั้นหรือไม่”^๖ ยังคงใช้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยให้ความเห็นต่อข้อหาหรือกรณีนี้ได้หรือไม่ เพราะความเห็นดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยตามมาตรา ๔๓^๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ในปัจจุบันได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับแล้วนั้น เห็นว่าเมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบัญญัติของมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันกับบทบัญญัติมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับเดิมแล้วเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันยังคงบัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งรัฐจัดให้ได้อย่างทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายไว้เช่นเดิม มิได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมหลักการในเรื่องนี้แต่อย่างใด เพียงแต่มิได้จำกัดว่าเป็นสิทธิเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ความเห็นของคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ที่ได้ให้ไว้แต่เดิม จึงยังสอดคล้องกับมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันและคงมีผลใช้ต่อไปได้

อนึ่ง สำหรับเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๙ ตามที่ปรากฏใน “บันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” นั้น แม้ว่าคณะกรรมการการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุมได้จัดทำบันทึกดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการประชุมตรวจพิจารณาและมีมติรับรองความถูกต้องของบันทึกนี้ อีกทั้งบทบัญญัติอันเป็นสาระสำคัญของมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบันก็มิได้แตกต่างจากบทบัญญัติมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับเดิมแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่อาจตีความว่ามาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์ดังเช่นที่ปรากฏในบันทึกฉบับดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) มีความเห็นเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้แก่บุคคลอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่อง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๑๙๔ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๗๔๐-๗๔๑/๒๕๔๖)

^๗มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อได้พิจารณาและวิเคราะห์สภาพความจริงของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีสถานศึกษาอยู่ประมาณสามหมื่นกว่าแห่งทั่วประเทศรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดกรอบและสาระโดยกระทรวงศึกษาธิการตามบทบัญญัติมาตรา ๒๗^๔ และมาตรา ๒๘^๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นแนวทาง สถานศึกษาสามหมื่นกว่าแห่งนี้มีหน้าที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้รูปแบบ วิธีการ สื่ออุปกรณ์ และบุคลากรที่ทำการสอนซึ่งมีคุณภาพและคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานทั่วไป อันเป็นการศึกษาที่รัฐจะต้องจัดให้แก่บุคคลอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามบทบัญญัติมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหาทางปฏิบัติในปัจจุบัน ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นกรณีของโรงเรียนขนาดใหญ่และมีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความพร้อมและมีศักยภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเจริญและต้องการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วยรูปแบบ วิธีการ สื่ออุปกรณ์ และบุคลากรที่ทำการสอนเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรณีพิเศษ เช่น การจ้างครูจากชาติเจ้าของภาษามาสอนภาษาต่างประเทศ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) การเรียนการสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจากการเรียนการสอนตามปกติ การเรียนการสอนตามแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ การเรียนการสอนเสริมพิเศษนอกเวลาเรียน ในวันหยุดราชการหรือระหว่างปิดภาคเรียน การจ้างบุคลากรเพื่อทำการสอนหรือเป็นวิทยากรเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของโรงเรียนบางแห่งที่ต้องติดเครื่องปรับอากาศสำหรับห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab) ห้องคอมพิวเตอร์ หรือห้องเรียนที่ติดริมถนนซึ่งมีเสียงรบกวนมาก นอกเหนือจากสาธารณูปโภคตามเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปที่รัฐมีหน้าที่ต้องจัดสรรให้

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

ฉะนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า กรณีใดบ้างที่เป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งอยู่ในความหมายของมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดว่ารัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และกรณีใดบ้างที่อยู่นอกหลักสูตรขั้นพื้นฐานข้างต้นอันอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายได้ แต่ทั้งนี้ การเข้ารับการศึกษเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายนี้ สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๔๐^๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบล่วงหน้าว่า รายการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของนักเรียนที่เพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นรายการที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้ปกครองแสดงความสมัครใจว่าประสงค์จะเข้าร่วมในการศึกษานอกหลักสูตรโดยเสียค่าใช้จ่ายนั้นด้วย ดังนั้น กรณีตามข้อหารือและข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) จึงเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถประกาศให้สถานศึกษาของรัฐในสังกัดเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษานอกหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีถุนายน ๒๕๕๑

^๖มาตรา ๔๐ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจมีกรรมการเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา ๑๘ (๑) และ (๓)